

ДО ПИТАНЬ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННІЙ МІГРАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ВИКЛИКУ

Аносенков А.А., доцент кафедри адміністративного права та адміністративного процесу ОДУВС, к.ю.н.

Кількість людей, що запросили притулку в країнах Європейського союзу, минулого року перевищило 1,25 мільйонів чоловік, що в два рази більше, ніж в 2014 році. Серед претендентів найбільше сирійців, іракців і афганців. За даними європейських статистичних агенцій, третина з них прагне потрапити в Німеччину. У 2016 році Європа чекає прибуття ще одного мільйона біженців, Міжнародна організація по міграції. За її даними, в 2015 році по Середземному морю до Європи добралися 1 мільйон 4 тис. 356 мігрантів [1].

Донині шлях через територію Туреччини, країн Західних Балкан в Німеччину був головним напрямом для них. Проте у вересні 2015 року Угорщина перекрила свій кордон з Сербією, що змусило людей слідувати в Хорватію. Але з часом і інші країни західної частини Балканського півострова посилюють пограничний контроль і обмежили потік людей через свою територію.

Словенія Сербія оголосила, що закриває свій кордон з Македонією і Болгарією для усіх, у кого немає віз або інших документів, що дозволяють перебування в країні. За словами аналітиків, усі ці заходи ставлять під питання майбутнє Шенгенської зони. Вісім країн, що входять в Шенгенську зону, вже посилюють контроль над своїми межами, внаслідок чого тисячі мігрантів виявилися практичними замкнутими в Греції.

Шлях біженців з Близького Сходу чимдалі від війни до недавнього часу обходив країни Центральної Європи. Самі європейські країни як і раніше не можуть домовитися, що робити з напливом біженців, і багато держав вирішують цю проблему по-своєму що примушує мігрантів шукати нові маршрути в Європу.

Також досі неосвоєним напрямом для біженців з Близького Сходу залишаються Україна і Польща. Варшава вже турбується про потенційні наслідки від перекриття "Западно-балканського шляху". Мігранти можуть спробувати з території Туреччини потрапити в Україну, а звідси - в Польщу, яка у свою чергу граничить з Німеччиною.

Тому у Варшаві вже звучать заклики побудувати огорожу на українсько-польській межі. Зокрема, до цього призвав польський депутат Сильвестр Хрущ минулого місяця, який припустив, що біженці з Близького Сходу можуть прокласти новий шлях через Україну. Якщо Європейські країни побудують цей бар'єр, то вся маса мігрантів, не зумівши перебороти його, залишиться на території країн-сусідів ЄС, у тому числі в Україні. Територія України перетворюється в зону очікування для тисяч „нелегалів”, які намагаються проникнути в країни Західної Європи.

Суттєві зміни у зовнішньополітичному становищі нашої країни, а саме набуття членства в Раді Європи та вступ до інших впливових міжнародних структур, вимагають від України, як демократичної, соціальної, правової держави, запровадження відповідних міжнародних стандартів [2, с.32]. Свобода пересування і вибору місця проживання людини передбачені Загальною декларацією прав людини від 10.12.48 р. (стаття 13) [3, с.57], Міжнародним пактом про цивільні і політичні права від 16.12.66 р. (стаття 12) [4], Конвенцією ООН про статус біженців від 28.07.51 р. (стаття 26) [5], іншими міжнародно-правовими актами, зокрема, Протоколом № 4 до Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини від 04.11.50 р. [6]. Права іноземців та осіб без громадянства на території України відповідають загальновищезгаданим нормам міжнародного права. В Україні законодавчо закріплено принцип недискримінації іноземців та осіб без громадянства: вони рівні перед законом незалежно від походження, соціального і майнового становища, расової та національної приналежності, статі, мови, ставлення до релігії, роду і характеру занять та інших обставин.

Одночасно обмеження прав іноземців та осіб без громадянства на в умовах міграційного колапсу, що постійно посилюється, обумовлені необхідністю забезпечення державної безпеки, охорони громадського порядку, здоров'я, захисту прав та інтересів громадян України і не суперечать нормам міжнародного права.

Необхідно підкреслити, що іноземці та особи без громадянства все частіше вчиняють на теренах України різного роду правопорушення і злочини, у тому числі створюють нові або вступають у вже існуючі організовані злочинні групи. Спостерігається підвищений інтерес міжнародних злочинних угруповань до переміщення своєї діяльності на територію України та освоєнню тут високорентабельних сфер кримінального бізнесу.

Неврегульованість міграційних процесів потягне за собою низку негативних наслідків, які містять пряму загрозу національній безпеці, зокрема:

- зниження життєвих стандартів та якості життя приймаючої країни;
- розмивання національного трудового потенціалу, зростання безробіття серед населення приймаючої країни;
- відплив грошових коштів в країни походження мігрантів;
- посилення тиску на державну сферу соціальних послуг та комунальний сектор;
- зменшення питомої ваги власних громадян в структурі економічно й суспільно-політично активного населення, формування автономних співтовариств зі своїми субкультурою й звичаями;
- посилення зовнішнього соціокультурного впливу на українське суспільство, що підвищує ризик його фактичної деукраїнізації;
- поширення ксенофобських настроїв серед частини представників титульної нації.

Проаналізувавши викладений матеріал можливо зробити такі висновки: система державних органів, що здійснюють міграційну політику не має упорядкованого характеру; наявне існування декількох служб, що дублюють одна одну, ні одна з котрих не здатна ефективно протидіяти незаконній міграції; правова база регулювання міграційних процесів є недосконалою в частини притягнення незаконних мігрантів до юридичної відповідальності.

Удосконалення організаційно-правової діяльності державних органів щодо протидії незаконній міграції має здійснюватися в таких напрямках:

- укладення договорів про реадмісії з суміжними державами;
- взаємодія з країнами-постачальниками та країнами транзитного переміщення нелегальних мігрантів для формування банку даних про іноземців, котрі в'їжджають на територію країн-партнерів та в Україну для наступної фільтрації та виявлення потенційних незаконних мігрантів та злочинців;
- введення обов'язкового дактилоскопірування та збору антропометричних даних іноземців та осіб без громадянства;
- посилення кордонів;
- введення обов'язкової періодичної явки іноземців в органи міграційної служби;
- формування інституту застави на період перебування іноземців в Україні та механізму його використання з метою відшкодування можливих витрат держави на видворення;
- створення пунктів тимчасового перебування для незаконних мігрантів, а також для біженців та шукачів притулку з урахуванням інтересів суспільства та держави;
- внесення змін Закон України „Про оперативно-розшукову діяльність ” щодо створення оперативних підрозділів у складі Державної міграційної служби;
- внесення змін до КК України, КУпАП з метою посилення відповідальності міграційного законодавства.

Література:

1. Migration flows – Europe. International Organization for Migration - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.migration.iom.int/europe/>.
2. Олєфір В.І. Адміністративно-правові аспекти боротьби з нелегальною міграцією // Науковий вісник національної академії внутрішніх справ України. – 1999. – № 1. - С.32.
3. Загальна декларація прав людини (Док.ООН/PES/217А) //Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2001. – № 11: Законодавство України про громадянство. – 416с.

4. Міжнародний пакт про цивільні і політичні права Наради держав-учасниць від 16.12.1966 р., VI. – Нью-Йорк: ООН. – 1976. – 9 с.
5. Конвенція ООН про статус біженців від 28 липня 1951 року // Сборник международно-правовых документов, регулирующих вопросы миграции. – М.: Международная организация по миграции, 1994. – 368 с.
6. Протокол № 4 до Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини від 4 листопада 1950 року // Сборник международно-правовых документов, регулирующих вопросы миграции. – М.: Международная организация по миграции, 1994. – 368 с.